

PSALTIREA

PROOROCULUI ȘI ÎMPĂRATULUI
DAVID

ISBN 978-973-566-241-7

S-a tipărit prin strădania
părintelui Fabian
de la Mănăstirea Frăsinei

ÎNTRU SLAVA SFINTEI ȘI CELEI DE O FIINȚĂ ȘI
DE VIAȚĂ FĂCĂTOAREI ȘI NEDESPĂRȚITEI TREIMI

PSALTIREA

PROOROCULUI ȘI ÎMPĂRATULUI
DAVID

Tipărită cu binecuvântarea
Preasfințitului Galaction
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

2007

CUPRINS

Din cuvântul înainte la Psalmi	
al Sfântului Vasile cel Mare.....	6
Cuvânt pentru Psalmi al Sfântului Efrem Sirul.....	10
Rânduiala citirii Psaltirii.....	14
Catisma întâi	27
Catisma a doua.....	40
Catisma a treia	54
Catisma a patra.....	73
Catisma a cincea.....	90
Catisma a șasea.....	105
Catisma a șaptea.....	124
Catisma a opta.....	142
Catisma a noua.....	158
Catisma a zecea	175
Catisma a unsprezecea.....	194
Catisma a douăsprezecea	214
Catisma a treisprezecea.....	230
Catisma a paisprezecea.....	245
Catisma a cincisprezecea.....	260
Catisma a șaisprezecea	275
Catisma a șaptesprezecea.....	289
Catisma a optsprezecea	308
Catisma a nouăsprezecea	323
Catisma a douăzecea	340
Pomelnic.....	354
Cînsitul Paraclis al Preasfintei	
Născătoarei de Dumnezeu.....	362

DIN CUVÂNTUL ÎNAINTE LA PSALMI AL SFÂNTULUI VASILE CEL MARE

Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și folositoare. Ea a fost scrisă de Duhul Sfânt pentru ca să găsim în ea, întocmai ca într-un spital sufletesc, la care pot să vină toți, doctoria potrivită cu boala fiecăruia. Căci este scris: doctoria este aceea care va face să înceteze suferințele cele mari.

Într-adevăr, altceva ne învață cărțile profetilor, altceva cele istorice, altceva Legea și altceva îndemnurile date prin Proverbe. Cartea Psalmilor însă cuprinde în sine tot ceea ce este mai folositor în toate. Ea profetizează cele viitoare, însemnează fapte istorice, dă legi pentru viață, arată ce trebuie să facem și, ca să spunem într-un singur cuvânt, este o adevărată comoară de învățături bune, punând la îndemâna fiecăruia, după sânguința lui, tot ceea ce îi este de folos. Ea vindecă rănille cele vechi ale sufletului și aduce cât se poate de grabnic însănătoșirea celui de curând rănit. Îngrijește de cel bolnav și păstrează întreg pe cel sănătos. În genere, ea

face ca patimile, care de-a lungul vieții omenești caută să se cuibărească în suflete, să fie îndepărtate și la aceasta ajunge prin crearea îngrijită a unei stări sufletești pline de bucurie și de plăcere, care face ca în suflete să ia ființă cugetele cele înțelepte.

Astfel, fiindcă Duhul Sfânt știe că este greu să fim îndrumați pe calea virtuții, din cauză că noi disprețuim viața cea înaltă, ca unii care suntem înclinați întotdeauna către plăcere, ce a făcut? El a unit împreună cu dogmele plăcerea cântului, pentru ca, fără de știrea noastră, odată cu bucuria și frumusețea celor auzite să primim și folosul care rezultă din cuvintele pe care le auzim. De altfel tot asemenea fac și doctorii cei înțelepți atunci când au de dat bolnavilor doctorii amare: căci ei le amestecă mai întâi cu miere și numai după aceea le dau celor care nu ar putea să le ia altfel. Deci, aceasta este cauza care a făcut ca să se ajungă și pentru noi la cântările acestea pline de armonie ale psalmilor, pentru ca cei care-i vor citi, să creadă că fac cântări, iar în realitate să-și cultive sufletele. Căci adevărul este că niciodată cineva nu a ieșit din biserică păstrând cu ușurință în minte cuvintele apostolice sau profetice, fie ele oricât de simple, în timp ce cuvintele psalmilor le cântă toți credincioșii și nu arareori s-a întâmplat ca cei care, din cauza

mâniei arătau întocmai ca fiarele sălbatice, de îndată ce au început să cânte vreun psalm, la un loc cu alții, să se întoarcă apoi de acolo cu sălbăticie din suflet împlânzită, datorită cântecului.

Psalmul este liniștea sufletelor, răsplătitorul păcii, potolitorul gălăgiei și al valului gândurilor. El face să slăbească mânia sufletului și înfrânează pornirea către patimi; este tovarășul prieteniei, apropierea celor care stau departe, ca unul care împacă pe cei ce-și poartă vrăjmășie. Căci cine, oare, mai poate fi socotit vrăjmaș al altuia, atunci când își unește glasul la un loc cu el, pentru a da laolaltă laudă lui Dumnezeu? Psalmodia aduce cu sine tot ce poate fi mai bun: iubirea, făcând din tovarășia laolaltă a glasului un fel de trăsură de unire între oameni; adunând pe credincioși laolaltă într-un singur glas de cor, Psalmul este alungătorul demonilor, aducătorul ajutorului îngeresc, armă pentru teama de noapte, liniște pentru oboseala zilei, pavăza și mângâierea oamenilor credincioși, iar pentru femeile credincioase una dintre cele mai potrivite podoabe. Psalmul face ca pustiurile să se arate locuite și patimile să fie înfrânate. Început pentru începători, el este creștere pentru cei care înaintează pe calea virtuții și sprijin pentru cei care merg pe calea desăvârșirii. Psalmul este glasul Bisericii; el înveselește sărbătorile și face să se

nască în inima credinciosului dorul după Dumnezeu. Chiar și din inimile de piatră Psalmul stoarce lacrimi. El este o faptă îngerească, o trăire cerească, o mireasmă duhovnicească. Ce poate fi mai înțelept, oare, ca această povață a învățătorului care ne îndeamnă să cântăm, pentru ca în același timp să și învățăm cele ce ne sunt de folos? Nu se întipăresc, oare, în felul acesta, în sufletele noastre și mai bine învățăturile? Căci este știut că învățăturile care se dau cu sila nu pot să dăinuiască în suflete, pe când învățăturile care pătrund în suflet cu plăcere și cu bucurie rămân de-a pururi. Ce nu poate învăța cineva din psalmi? Măreția bărbăției, exactitatea dreptății, însemnătatea înfrânării, desăvârșirea judecății, chipul în care trebuie să rabde și tot ceea ce se poate spune despre lucrurile cele bune. Numai aici poate să se găsească teologia cea desăvârșită, aici prezicerea venirii în trup a Domnului Hristos, aici amenințarea judecății celei veșnice, aici nădejdea învierii, aici teama de iad, aici făgăduința mării ce ne așteaptă, ca și dezvăluirea tainelor celor nepătrunse, căci toate se găsesc adunate aici, în cartea Psalmilor, întocmai ca într-o comoară bogată, care este pusă la îndemâna tuturor. Și, dacă este adevărat că există mai multe instrumente muzicale, nu este mai puțin adevărat că profetul a armonizat cartea aceasta

cu instrumentul numit psaltire, pentru că, după cum se pare, el a voit să arate cu aceasta harul Duhului Sfânt care răsună în ea, întrucât dintre toate instrumentele muzicale numai psaltirea își are cauza sunetelor venită de sus. Într-adevăr, la chitară și la liră sunetul răsună dedesubtul locului unde sunt atinse coardele și numai psaltirea dintre toate instrumentele muzicale primește sunetele din partea de sus a ei, îndemnându-ne cu aceasta ca și noi să ne deprindem a căuta cele de sus și să nu ne dedăm patimilor trupului, din cauza plăcerii care ne-ar da-o cântecul. Dealtfel, mai cred că cuvântul profetic, prin construcția instrumentului acestuia, a voit să ne arate un lucru adânc și înțelept, că adică toți cei plini de grijă și cu sufletele senine pot fi ușor conduși pe calea care duce către cele înalte.

CUVÂNT PENTRU PSALMI AL SFÂNTULUI EFREM SIRUL

Pentru dragoste acestea fie zise, și decât acestea mai multe. Iar noi iarăși către prochimem să ne întoarcem, și pentru pocăință și pentru judecata ceea ce va să fie să grăim, că acestea de-a pururea este de nevoie a le cugeta. Că ziua Domnului ca un fur noaptea, așa va veni. Deci pentru aceasta noaptea și ziua, la ceasul cel mai de pe urmă priviți, și întru Legea Domnului să

cugetați ziua și noaptea. Grăiește lui Dumnezeu multe, și oamenilor puține. Și dacă mâna o întinzi la lucru, gura să cânte și mintea să se roage, Psalmul în gură să-ți fie neîncetat. Că numele lui Dumnezeu pomenindu-se, izgonește pe draci și sfințește pe cântătorul de psalmi.

Psalmul este alinare a sufletului, dăruitor al păcii, Psalmul este adunător al prieteniei, unire a celor despărțiți, al celor învrăjbiți împăcator. Psalmul este aducătorul de ajutor al îngerilor, armă întru frica de noapte, odihnă a ostenelilor de ziua, pruncilor întemeiere, bătrânilor împodobire, prea îmbătrâniților mângâiere, femeilor podoabă prea potrivită. Psalmul pe pustietăți le face sălășe, pe târguri le înțelepțește, al celor noi începători învățătură de slovă, al celor sporiti creștere, al celor desăvârșiți întărire, glas al Bisericii. Acesta praznicelor le dă strălucire, acesta pe întristarea cea după Dumnezeu o zidește. Că Psalmul și din inimă de piatră scoate lacrimi. Psalmul este lucrul îngerilor, petrecerea cea cerească, tămâia cea duhovnicească. Psalmul este luminare a sufletelor, sfințire a trupurilor. Pe acesta, fraților, să nu încetăm totdeauna cugetându-l; și prin case, și în călătorii, și dormind, și sculându-ne, grăind între noi înșine cu psalmi și cu laude și cu cântări duhovnicești. Psalmul este bucurie a iubitorilor de Dumnezeu. Acesta pe

Resp. grăirea deșartă o surghiunește, pe răs îl domolește, pe judecată o pomenește, pe suflet către Dumnezeu îl deșteaptă, împreună cu îngerii dănuiește. Unde este Psalmul cu umilință, acolo este și Dumnezeu cu îngerii; iar unde sunt cântările celui străin, acolo este urgia lui Dumnezeu, și vaiul este răsplătirea răsului. Unde sunt sfințiile cărți și citirile, acolo este veselie a dreptilor și mântuire a auzitorilor; iar unde sunt alăute și hore, acolo este întunecare a bărbaților și a femeilor și praznicul diavolului. O, ce viclenie rea și aflări ale diavolului! Cum prin meșteșug pe fiecare îl împiedică, și îl amăgește, și îl pleacă să facă pe cele rele, ca pe niște bune! Astăzi cu părere cântă psalmi, și mâine cu sânguință joacă. Astăzi sunt creștini, și mâine păgâni.

Ți-ai bine lăudați, și mâine elini. Astăzi robi ai lui Hristos, și mâine dușmani ai lui Dumnezeu. Nu vă amăgiți; nici un rob nu poate să slujească la doi domni, după cum este scris: nu puteți a-i sluji lui Dumnezeu și împreună cu diavolul a dănuți. Să-I slujim Lui ca niște adevărați robi ai lui Hristos, să ne închinăm Lui, lângă Dânsul să petrecem, lângă Dânsul să rămânem până la a răsufierea cea mai de pe urmă; și să nu ne plecăm balaurului, căci ca un leu răcnind înconjură căutând pe cine să înghită, pe cine să amăgească, căruia stați-i împotriva, ca niște tari ostași ai lui

Hristos, slujindu-I Lui. Nu astăzi să cânti psalmi, și mâine să dănuiești. Nu astăzi să te pocăiești de păcatele tale, și mâine să joci spre pierirea ta. Nu astăzi să citești, și mâine să lăutărești. Nu astăzi să te înfrânezi, și mâine să te apropii aicea și acolo împrejur purtându-te, și de toți batjocorindu-te. Nu, fraților, nu așa să pierdem vremea mântuirii noastre, jucând și batjocorindu-ne. Fă-te ca un bun lucrător de pământ, lucrând și păzind. Să nu socotești ca niște rele, frate, pe merinzile vieții celei veșnice, să nu lepezi mâncarea cea uscată, să nu te depărtezi de priveghere, să nu te lenevești de culcarea pe jos, să nu părăsești cântarea de psalmi; că acestea și cele asemenea acestora, la viață, la bucurie, la veselie și la odihnă veșnică te vor trimite pe tine. Iubește tăcerea despre vorbirea cea rea. Vorbirile mirenilor pe minte o depărtează de la Dumnezeu. (Din Tomul al III, fila 37)

RÂNDUIALA CITIRII PSALTIRII

CUM SE CITEȘTE PSALTIREA
LA SFINTELE SLUJBE ÎN TOT ANUL

1. De la Duminica Tomei
până la 21 septembrie

(Odovania Praznicului Înălțării Sf. Cruci)

În Sâmbăta Săptămânii Luminate la vecernie,
catisma 1.

Duminică dimineața la utrenie: catismele 2, 3 și polieleul în locul catismei 17, pentru că e sărbătoare împărătească. În toate celelalte duminici se citește catisma 17, dar dacă în vreuna din aceste duminici cade vreo sărbătoare împărătească, sau sărbătoarea vreunui sfânt cu polieleu, atunci în locul catismei a 17-a se cântă polieleul și Mărimurile sărbătorii aceleia.

Duminică la vecernie peste tot anul nu se citește catismă, decât numai când se întâmplă să fie luni sărbătoare împărătească, sau sfânt cu polieleu; atunci se pune duminică la vecernie catisma 1, starea întâia, cântându-se «Fericit bărbatul...».

Luni la utrenie se citesc: catismele 4 și 5, iar
la vecernie, catisma 6.

Marți la utrenie: catismele 7 și 8, iar
la vecernie, catisma 9.

Miercuri la utrenie: catismele 10 și 11, iar
la vecernie, catisma 12.

Joi la utrenie: catismele 13 și 14, iar
la vecernie, catisma 15.

Vineri la utrenie: catismele 19 și 20, iar
la vecernie, catisma 18.

Sâmbătă la utrenie: catismele 16 și 17.

2. De la 22 septembrie până
la 20 decembrie

(Începutul preserbării Nașterii Domnului)

În toate duminicile la utrenie, în locul catismei a 17-a, se cântă polieleul, iar peste săptămână luni, marți,

miercuri și joi la utrenie, se citesc câte trei catisme, iar la vecernie în toate zilele de peste săptămână (luni – vineri inclusiv) se pune catisma 18.

De se va întâmpla vreo zi de sărbătoare împărătească sau sfânt cu polieleu; sau numai cu doxologie, atunci la utrenie se citesc două catisme și a treia la vecernie. Și se urmează așa:

Sâmbătă la vecernie, catisma 1.

Duminică la utrenie, catismele 2, 3 și polieleu.

Luni la utrenie, catismele 4, 5 și 6.

Marți la utrenie, catismele 7, 8 și 9.

Miercuri la utrenie, catismele 10, 11 și 12.

Joi la utrenie, catismele 13, 14 și 15.

Vineri la utrenie, catismele 19 și 20.

Sâmbătă la utrenie, catismele 16 și 17.

3. De la 21 decembrie până la 14 ianuarie
(Odovania Praznicului Botezului Domnului)

Catisme se citesc ca în intervalul de la Duminica Tomii până la 21 septembrie (vezi pagina 14).

4. De la 15 ianuarie până în sâmbăta
dinaintea Duminicii fiului risipitor

Catisme se citesc ca în răstimpul dintre 22 septembrie – 20 decembrie. În duminicile din acest răstimp se citesc la utrenie, catismele 2 și 3, iar în loc de catisma 17 se cântă polieleul «Robii Domnului...».

5. În cele două săptămâni dintre
Duminica fiului risipitor și
Duminica lăsatului sec de brânză

Catisme se citesc iarăși ca în răstimpul dintre Duminica Tomii și 21 septembrie, cu deosebirea că în cele două duminici din această perioadă (Duminica Fiului risipitor și Duminica înfricoșătoarei judecăți), după Catismele 2 și 3 și polieleul obișnuit (Robii Domnului...) se adaugă și polieleul «La râul Babilonului...» după care urmează «Binecuvântările învierii» (Soborul îngeresc...) ectenie mică, ipacoi al glasului de rând, antifoanele și celelalte.